Lietas arhīva Nr. CA-0004-20/12
ECLI:LV:VAT:2020:0221.C05022112.2.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Valmierā 2020.gada 21.februārī

Vidzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija:
tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese Z.Cera,
tiesnese E.Driba, tiesnese G.Krieviņa,
sekretāre S.Ābola-Kalniņa,

izskatīja atklātā tiesas sēdē civillietu /pers. B/ prasībā pret /pers. C/ par īpašuma tiesību atzīšanu uz nekustamo īpašumu, izlikšanu no nekustamā īpašuma un zaudējumu piedziņu un /pers. C/ pretprasībā pret /pers. B/ par juridisku faktu konstatēšanu un īpašuma tiesību atzīšanu uz nekustamo īpašumu sakarā ar /pers. B/ apelācijas sūdzību par Vidzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2013.gada 28.februāra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1]/pers.B/Vidzemes apgabaltiesā (kā pirmās instances tiesā) 2011.gada 30.decembrī cēlusi prasību pret /pers. C/, lūdzot tiesu:

1) atzīt prasītājai īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu - garāžu Nr.118, /adrese/;
2) piedzīt no atbildētājas par labu prasītājai zaudējumus 893,66 Ls (1271,56 EUR);
3) izlikt atbildētāju no garāžas Nr.118, /adrese/ ar visām viņai piederošajām mantām, tajā skaitā automašīnu;
4) piedzīt no prasītāja (tā prasības pieteikumā) visus ar tiesvedību saistītos izdevumus.

Prasība pamatota uz Civillikuma 927., 968., 1036., 1038., 1765., 1770., 1771., 1772., 1773., 1775., 1779., 2112., 2119., 2120., 2123.pantu, likuma "Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937.gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un kārtību" 14.panta pirmās daļas 5.punktu, ceturto daļu.

Prasības pieteikums pamatots uz šādiem apsvērumiem.

Uz prasītājai piederošās zemes /Nosaukums 01/, Madonā, atrodas piecas garāžu būves ar adresi /adrese A/. Prasītāja īpašuma tiesības uz zemesgabalu ierakstījusi zemesgrāmatā 1997.gada 1.novembrī. Garāžu Nr.118 lieto atbildētāja.

Prasītājai īpašuma tiesības uz garāžu atzīstamas kā zemes īpašniecei, jo garāža kā patstāvīgs īpašuma objekts nav reģistrēta Zemesgrāmatu nodaļā, Valsts zemes dienestā vai pašvaldībā. Neviena cita persona tiesas ceļā nav pierādījusi savas īpašuma tiesības uz garāžu.

Atbildētāja lieto prasītājai piederošo zemi, par to neko nemaksājot. Prasītājai radušies zaudējumi izpaužas kā nesaņemtā zemes nomas maksa. Maksas par zemes lietošanu nemaksāšana radījusi jau cēlušos tiešus zaudējumus negūtās peļņas (nomas maksas) veidā.

Zaudējumu kopējā summa sastāda 893,66 Ls (1271,56 EUR), kas tiek prasīta no 2000.gada. Zaudējumi tiek aprēķināti, par pamatu ņemot maksu par zemes lietošanu, kāda minēta ar citiem garāžu lietotājiem noslēgtajos nomas līgumos, kas ir 60 Ls (85,37 EUR) gadā. Zemes nomas maksa 60 Ls (85,37 EUR) gadā noteikta par laika periodu no 2000.gada līdz 2010.gadam. Zaudējumu summā ir aprēķināti arī likumiskie procenti un uzkrātie soda procenti.

[2] Rakstveida paskaidrojumā par prasību (1.sēj.67.-72.lpp.) atbildētāja prasību neatzīst un uzskata par nepamatotu.

[3] Atbildētāja tiesā 2012.gada 24.augustā cēlusi pretprasību (1.sēj.2.-8.lpp.), kurā lūgts:

1) konstatēt juridisku faktu, ka /pers. F/ bijis individuālo automašīnu īpašnieku garāžu celtniecības un ekspluatācijas kooperatīva /Nosaukums A/ biedrs;
2) konstatēt juridisku faktu, ka individuālo automašīnu īpašnieku garāžu celtniecības un ekspluatācijas kooperatīvam /Nosaukums A/ piederēja garāža Nr.118, /adrese/;
3) konstatēt juridisku faktu, ka individuālo automašīnu īpašnieku garāžu celtniecības un ekspluatācijas kooperatīvs /Nosaukums A/ 1991.gadā likvidējās;
4) konstatēt juridisku faktu, ka individuālo automašīnu īpašnieku garāžu celtniecības un ekspluatācijas kooperatīvs /Nosaukums A/ 1991.gadā likvidējoties nodeva tam piederošo garāžu Nr.118 kooperatīva biedram /pers. F/ valdījumā un īpašumā;
5) atzīt /pers. C/ īpašuma tiesības uz ieilguma pamata uz nekustamo īpašumu - garāžu Nr.118, /adrese/, ar telpu grupas kadastra apzīmējumu /numurs A/;
6) piedzīt no prasītājas atbildētājas labā tiesāšanās izdevumus to faktiskajā apmērā.

Pretprasība pamatota uz Civillikuma 1., 3., 994., 998., 999., 1006., 1007., 1013., 1018., 1021., 1024., 1030., 1060.pantu, likuma "Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937.gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un kārtību" 16.pantu.

Pretprasība pamatota uz šādiem apsvērumiem.

Garāžu kooperatīvs /Nosaukums A/ garāžu celtniecību veicis laika posmā no 1975.gada un darbojies līdz 1991.gadam, kad

sakarā ar izmaiņām normatīvos aktos nolemts veikt kooperatīva likvidāciju.

Atbildētāja /pers.C/garāžu ieguvusi uz tiesiska pamata. Sākotnēji garāžas Nr.118 lietotājs bija kooperatīva biedrs /pers. F/, kurš garāžu savā īpašumā un valdījumā ieguvis kooperatīvam likvidējoties 1991.gadā. /pers. F/ garāžu 1994.gadā pārdevis /pers. C/, jo nopircis māju un aizgājis uz turieni dzīvot, tādēļ viņam garāža nebija nepieciešama.

Garāžu celtniecība notikusi saskaņā ar tajā laikā spēkā esošiem likumdošanas aktiem un spēkā esošo teritoriālo plānojumu, ko apliecina pretprasības pieteikumā norādītās un lietai pievienotās izziņas. Tā kā daļa dokumentu no atbildētājas neatkarīgu iemeslu dēļ nav saglabājušies, atbildētāja ir spiesta lūgt tiesu konstatēt juridiskos faktus.

Atbildētāja uzskata, ka pastāv visi Civillikuma 999.pantā minētie priekšnosacījumi garāžas iegūšanai īpašumā ar ieilgumu, jo atbildētāja nekustamo īpašumu ieguvusi uz tiesiska pamata. Visus šos gadus nekustamais īpašums valdīts labā ticībā un bijis nepārtrauktā valdījumā. Garāža valdīta ilgāk kā desmit gadus pēc kārtas un nav zināmi nekādi šķēršļi, kas nepieļautu to iegūšanu īpašumā. Atbildētāja garāžu uztur kārtībā, apsaimnieko un izmanto joprojām.

[4] Rakstveida paskaidrojumā par pretprasību (2.sēj.153.lpp.,155.-176.lpp.) prasītāja pretprasību neatzīst.

[5.1] Ar Vidzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas (kā pirmās instances tiesas) 2013.gada 28.februāra spriedumu /pers. B/ prasība noraidīta un /pers. C/ pretprasība apmierināta.

Tiesa nosprieda konstatēt juridiskos faktus, ka:

1) /pers. F/ bijis individuālo automašīnu īpašnieku garāžu celtniecības un ekspluatācijas kooperatīva /Nosaukums A/ biedrs;

2) individuālo automašīnu īpašnieku garāžu celtniecības un ekspluatācijas kooperatīva /Nosaukums A/ valdījumā atradās garāža Nr.118, /adrese/;

3) individuālo automašīnu īpašnieku garāžu celtniecības un ekspluatācijas kooperatīvs /Nosaukums A/ 1991.gadā likvidējās;

4) individuālo automašīnu īpašnieku garāžu celtniecības un ekspluatācijas kooperatīvs /Nosaukums A/ 1991.gadā likvidējoties nodeva savu nekustamo īpašumu- garāžu Nr.118, /adrese/, kooperatīva biedra /pers. F/ valdījumā un īpašumā.

Tiesa atzinusi /pers. C/ īpašuma tiesības uz ieilguma pamata uz nekustamo īpašumu - garāžu Nr.118, /adrese/, ar telpu grupas kadastra apzīmējumu /numurs A/.

Tiesa piedzinusi no /pers. B/ par labu /pers. C/ valsts nodevu 73,31 Ls (104,31 EUR) un kancelejas nodevu 6 Ls (8,54 EUR), bet par labu valstij - ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 14,37 Ls (20,45 EUR).

Spriedums pamatots ar šādiem argumentiem.

[5.2]Atbildētāja ir pierādījusi visus Civillikuma 999.pantā minētos nosacījumus nekustamā īpašuma iegūšanai ar ieilgumu - priekšmets, ko var iegūt ar ieilgumu, tiesisks pamats, valdītāja laba ticība, nepārtraukts valdījums, noteiktā laika notecējums, lietas īpašnieka tiesiska iespēja izlietot savu tiesību uz lietu.

Ar Madonas rajona DDP IK 1975.gada jūnija lēmumu Nr.96 "Par garāžu celtniecības un ekspluatācijas kooperatīvu /Nosaukums B/ un "/Nosaukums A/ statūtu reģistrēšanu" nolemts reģistrēt 1975.gada 4.maijā Madonā, Ivasika ielā (1990.gada 26.aprīlī ielas nosaukums mainīts uz Rūpniecības iela) nodibinātā individuālā automašīnu garāžu celtniecības un ekspluatācijas kooperatīva /Nosaukums A/ statūtus un kooperatīva /Nosaukums A/ valdi un revīzijas komisiju. Tas apliecina kooperatīva /Nosaukums A/ dibināšanas likumību atbilstoši tā laika likumdošanas prasībām.

Tiesai nav bijis pamata neticēt atbildētājas /pers. C/ norādītajiem apstākļiem, ka viņa strīdus garāžu 1994.gadā nopirkusi no /pers. F/, kurš bijis kooperatīva /Nosaukums A/ biedrs. Prasītājas puse šādu faktu nav apstrīdējusi.

Tiesa nav apšaubījusi, ka kooperatīvs /Nosaukums A/ darbojies līdz 1991.gadam, kad tika nolemts veikt kooperatīva likvidāciju, jo likumā noteiktajā termiņā tas netika pārreģistrēts Uzņēmumu reģistrā.

/pers. F/ bijis kooperatīva /Nosaukums A/ biedrs, kooperatīva /Nosaukums A/ valdījumā atradās garāža Nr.118, /adrese/, kooperatīvs /Nosaukums A/ likvidējoties nodevis savu nekustamo īpašumu - garāžu Nr.118, /adrese/, kooperatīva biedra /pers. F/ valdījumā un īpašumā. Tiesa atzinusi, ka lietā pastāv visi Civillikumā minētie priekšnosacījumi garāžas iegūšanai īpašumā ar ieilgumu.

Lietā nodibināts, ka garāžu celtniecība bijušā Ivasika ielā, tagad /adrese/ (uz pašvaldības zemes atrodošās garāžas) un /adrese/ (uz prasītājas /pers. B/ zemes atrodošās garāžas) nosacīti veikta trīs posmos. Pirmajā posmā būvētas garāžas no Nr.1 līdz Nr.91, otrajā no Nr.94 līdz Nr.157, savukārt pārējās garāžas projektētas un celtas vēlākā laika periodā.

Otrajā kārtā garāžas, tajā skaitā prasītā garāža Nr.118, uzbūvētas uz likumīgi būvniecībai piešķirtas zemes. No projekta dokumentācijas redzams, ka tehnisko darba projektu individuālo garāžu piesaistei kooperatīvam /Nosaukums A/ toreizējā Ivasika ielā, tagad /adrese/, 1976.gada 3.jūnijā ir saskaņojis Madonas rajona arhitekts.

1991.gada 25.jūnija kooperatīva /Nosaukums A/ kopsapulcē nolemts kooperatīvu likvidēt, kooperatīva mantu, konkrēti garāžas, nododot īpašumā kooperatīva biedriem. Pēc tiesas ieskata, 1991.gada 25.jūnija dalībnieku sapulces lēmums ir spēkā esošs, lai gan sapulcē nepiedalījās visi kooperatīva biedri. Formālu likvidācijas procedūras nosacījumu neievērošana, pēc tiesas ieskata, nevar radīt sekas, ka kooperatīvs, kurš nav likumā noteiktā kārtībā pārreģistrējies, turpinātu darboties.

Ir pierādīti arī pārējie priekšnosacījumi īpašuma iegūšanai ar ieilgumu un konkrēti - valdītāja laba ticība, nepārtraukts valdījums un noteiktā laika notecējums.

[5.3] Prasītāja nav pierādījusi zaudējumu piedziņas priekšnoteikumu - zaudējumu esamību un to konkrētu apmēru. Nesaņemtā zemes nomas maksa veido tās parādu, nevis zaudējumus. Tiesa nav konstatējusi kādas līgumiskas pušu attiecības, kuru neizpildes rezultātā būtu radies nomas maksas parāds vai kādi zaudējumi.

[6.1] /pers. B/ iesniegusi apelācijas sūdzību, lūdzot noraidīt /pers. C/ pretprasību pilnībā, apmierināt prasītājas prasību, izlikt /pers. C/ no garāžas Nr.118 /adrese/ ar visām viņas piederošajām mantām, tajā skaitā automašīnu, pretprasības noraidīšanas un prasības apmierināšanas gadījumā piedzīt no /pers. C/ par labu /pers. B/ tiesāšanās izdevumus, pretprasības apmierināšanas gadījumā nepiedzīt no /pers. B/ tiesāšanās izdevumus, jo iztrūkst /pers. B/ vainojamas darbības.

Apelācijas sūdzība pamatota ar šādiem argumentiem.

[6.2] /pers. F/ nekad nav bijuši dokumenti par to, ka viņš ir bijis kooperatīva biedrs, ka kādam likvidētam kooperatīvam piederēja strīdā esošā lieta un ka šāds kooperatīvs būtu kaut ko nodevis /pers. F/, tai skaitā strīdā esošo lietu.

Konstatējot faktu par to, ka nezināmā datumā ir likvidējies kāds kooperatīvs ar nosaukumu /Nosaukums A/, tiesa ir iejaukusies citas iestādes kompetencē. Tiesa nevar nodibināt nedz kooperatīva kā tiesību subjekta rašanos, nedz arī tā izbeigšanos.

Strīdā esošais garāžu bokss ir uzbūvēts pilnīgi bez būvprojekta un uzbūvēts uz tam nepiešķirta zemes gabala. Tiesa pareizi konstatējusi pirmā garāžu bloka, kas saturēja 20 garāžas, būvniecību, ka tikai šīm garāžām ir likumīgs projekts un piesaiste zemesgabalam. Bet tiesai nebija nekāda pamata šo pirmo garāžu projektu un piesaisti zemei attiecināt uz nākamo garāžu simtu.

Garāžai nav bijis nedz projekta, nedz piesaistes zemei, nedz Tautas deputātu padomes lēmuma, nedz izpildkomitejas saskaņojuma, nedz būvarhitektūras uzraudzības nodaļas piekrišanas, nedz arhitektu projekta.

Lietā nav iestājušies neviens no ieilguma obligātajiem pieciem priekšnosacījumiem.

[6.3] Konstatējot patvaļīgu būvniecību un ilgstošu zemes lietošanu nelikumīgas būves darbības nodrošināšanai, tiesai bija jāvērtē nodarīto zaudējumu apmērs zemes īpašniekam, kā arī atrautā peļņa. Prasītāja vēlas piedzīt no atbildētājas zaudējumus, kas sastāda atlīdzību par faktisko zemes lietojumu nelikumīgās būves uzturēšanai un atrauto peļņu, ko prasītāja nevar gūt atbildētājas ļaunprātīgās rīcības dēļ, prettiesiski lietojot zemesgabalu.

Nosakot iznomājamās zemes platību un nomas maksas apmēru, tiesa pārkāpusi Civillikuma 5.pantu, jo lietu nav izspriedusi saskaņā ar taisnīguma un samērīguma principu. Nomas maksa 120 Ls (170,74 EUR) gadā par 40 m^2 zemes lietošanu tiek lūgta, jo šāda nomas maksa atbilst normālām tiesiski ekonomiskām attiecībām, kā tas minēts arī tiesu praksē. Jāņem vērā, ka garāža fiziskai personai ir greznuma, nevis pirmās nepieciešamības priekšmets; garāža atrodas izdevīgā vietā – pilsētā, nomnieks zemi lieto ne tikai, lai uzturētu savu lietojamo būvi, bet arī regulāri braucot pa pievedceļiem ar mašīnu, kas ir ļoti intensīvs zemes izmantošanas veids. Jāņem vērā arī paša nomnieka negodprātīgā rīcība - ilgstošā nomas maksas nemaksāšana pat minimālā apmērā.

[7] Ar Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas tiesneses 2015.gada 16.oktobra pieņemto lēmumu, saskaņā Civilprocesa likuma 425.panta pirmo daļu, lietā ierosināta apelācijas tiesvedība.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma pārejas noteikumu 109.punktu un Augstākās tiesas priekšsēdētāja 2015.gada 30.oktobra lēmumu civillietas izskatīšana no Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas nodota Vidzemes apgabaltiesai kā apelācijas instances tiesai.

[8] Prasītāja iesniegusi rakstveida paskaidrojumus, norādot, ka neatbilst patiesībai, ka garāžas uzceltas līdz 1992.gada 1.septembrim un, ka garāžas uzceltas uz zemes, kas atbilstoši likumiem piešķirta garāžu celtniecībai.

[9] 2010.gada 22.janvārī tiesā saņemts /pers. B/ iesniegums, kurā viņa norādījusi, ka atzīst /pers. C/ pretprasību.

[10] Tiesā saņemts /pers. B/ pārstāves /pers. I/ iesniegums, kurā viņa lūgusi tiesu lietu izskatīt bez viņas piedalīšanās (3.sēj.137.lpp.).

Tiesā saņemts /pers. C/ pārstāves zvērinātas advokātes Solvitas Bērziņas iesniegums, kurā viņa lūgusi tiesu lietu izskatīt bez viņas piedalīšanās (3.sēj.141.lpp.).

Tiesa, ņemot vērā pušu lūgumus, nekonstatējot Civilprocesa likuma 209., 210.pantā minētos pamatus lietas izskatīšanas atlikšanai un pamatojoties uz Civilprocesa likuma 156.pantu, izskata lietu bez personām, kuras aicinātas, bet nav ieradušās uz tiesas sēdi, bez pušu piedalīšanās.

Motīvu daļa

[11] Tiesa, iepazinusies ar lietas materiāliem, izvērtējusi pierādījumus lietā, uzskata, ka /pers. C/ pretprasība ir apmierināma pilnīgi, /pers. B/ prasība ir noraidāma, apelācijas sūdzībā izteiktie iebildumi nav pamats atšķirīga vai pretēja sprieduma taisīšanai lietā.

[12] Tā kā prasītāja /pers. B/ ir atzinusi pretprasību, tas ir, /pers. C/ prasību par juridisko faktu konstatēšanu un īpašuma tiesību atzīšanu, nav nozīmes un tiesa nevērtē tos iebildumus, ko savā apelācijas sūdzībā un paskaidrojumos tiesai norādījusi prasītāja.

[13] Pirmās instances tiesa pamatoti atzinusi /pers. C/ īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu. Pirmās instances tiesa atbilstoši likuma "Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937.gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un kārtību" 1.panta otrajā daļā un Civillikuma 3.pantā noteiktajam pamatoti vadījusies pēc tām tiesību normām, kas regulēja civiltiesiskās attiecības to rašanās brīdī.

Arī apelācijas instances tiesa uzskata, ka /pers. C/ pretprasība ir apmierināma. Ir konstatējami juridiskas nozīmes fakti, ko savā pretprasībā lūgusi atbildētāja un ir atzīstamas viņas īpašuma tiesības uz prasīto nekustamo īpašumu - garāžu Nr.118, /adrese/, kadastra apzīmējums /numurs B/.

Lietā esošie pierādījumi - gan rakstiskie pierādījumi, gan liecinieka liecības, vērtējot tos kopsakarā, tiesas ieskatā neapšaubāmi pierāda pretprasības pamatotību.

[14] Madonas zemesgrāmatas nodaļas Madonas pilsētas zemesgrāmatas nodalījumā Nr./numurs C/reģistrēts nekustamais īpašums /Nosaukums 01/", kadastra Nr. /numurs D/. Nekustamo īpašumu veido zemes gabals 12086 m^2 platībā. 1997.gada 7.novembrī zemesgrāmatā kā nekustamā īpašuma īpašniece ierakstīta /pers. B/ (1.sēj.19.lpp.).

Uz /pers. B/ piederošā zemes gabala 10622 m^2 platībā atrodas padomju varas gados celtas būves - garāžas, tai skaitā, būve ar kadastra Nr./numurs A/, kura zemesgrāmatā norādīta kā apgrūtinājums zemei. Būves ar kadastra /numurs A/sastāvā ietilpst 32 garāžu boksi (Nr.94- Nr.125), tai skaitā, prasītā garāža, kurai piešķirta adrese - garāža Nr.118, /adrese/, bet kadastrālās uzmērīšanas lietā dots kadastra apzīmējums /numurs B/ (3.sēj.l.l.53).

[15] Tiesa konstatē, ka garāža Nr. 118, /adrese/ uzbūvēta līdz 1992.gada 1.septembrim jeb līdz Civillikuma lietu tiesību daļas spēkā stāšanās dienai. Par šo faktu nav strīda. Tiesa konstatē, ka ēkas iegūšana īpašumā ir tiesiska, kamdēļ secināms, ka garāža var pastāvēt kā no zemes nekustamā īpašuma atsevišķs īpašuma objekts.

[16] Civillikuma 999.pants noteic, ka īpašuma nodibināšanai ar ieilgumu ir vajadzīgi:1) priekšmets, ko var iegūt ar ieilgumu (Civillikuma 1000.-1005.pants); 2) tiesisks pamats (CL 1006.-1012.pants); 3) valdītāja laba ticība (CL 1013.-1017.pants); 4) nepārtraukts valdījums (CL 1018.-1022.pants); 5) noteiktā laika notecējums (CL 1023. un 1024.pants) un 6) lietas īpašnieka tiesiska iespēja izlietot savu tiesību uz lietu (CL 1025.-1029.pants).

Garāža Nr. 118, /adrese/ ir priekšmets, ko var iegūt ar ieilgumu, jo tā ir ķermeniska un apgrozāma lieta, tā var būt privāta īpašuma priekšmets.

[17] Civillikuma 1006.pants paredz, ka valdījumam, lai tas dotu tiesību iegūt kādu lietu par īpašumu ar ieilgumu, jābalstās uz tāda tiesiska pamata, kas jau pats par sevi varētu piešķirt īpašuma tiesību, bet kam attiecīgā gadījumā sevišķa šķēršļa dēļ īpašuma iegūšana nav tūliņ sekojusi.

Ieilguma tiesiskais pamats ir prasītāja pierādītais valdījuma tiesiskais pamats, kas atbilstoši Civillikuma 1007.panta 2.punktam ir tiesisks darījums, kura mērķis ir atdot citam īpašumu, kas pats par sevi ir viens no atvasinātiem īpašuma iegūšanas veidiem. Šajā gadījumā garāžu celtniecības un ekspluatācijas kooperatīvs izbeidzis savu darbību un atbilstoši tā dalībnieku ieguldītajām pajām - ieguldītajiem līdzekļiem, kooperatīva uzceltās garāžas tikušas sadalītas kooperatīva bijušajiem biedriem. Tiesa ņem vērā, ka minētais tiesiskais pamats ir vērsts uz īpašuma tiesību pārnešanu jeb īpašuma iegūšanu ar nodošanu, kas atbilstoši tiesību teorijā atzītajam ir svarīgs nosacījums tiesiskā pamata konstatēšanā (*A.Grūtups, E.Kalniņš. Civillikuma komentāri. R., 2002, 148.lpp*).

Iepriekš minētais ir tiesisks pamats, kas jau pats par sevi varētu piešķirt īpašuma tiesību ieguvējam. Formas un procedūras trūkumi, īpašuma tiesību pierādošu dokumentu iztrūkums radījis situāciju, ka likumīga ēku uzbūvēšana, ko veicis kooperatīvs, tam likvidējoties nav nodrošinājusi tūlītēju īpašuma tiesību pāreju bijušajam kooperatīva biedram un situāciju, ka atbildētājai nav iespējams īpašumu reģistrēt zemesgrāmatā uz sava vārda.

[18] Pirmās instances tiesa pamatoti konstatējusi faktu, ka garāžu celtniecības un ekspluatācijas kooperatīvs /Nosaukums A/ ir nodibināts un ir darbojies līdz tā likvidācijai pamatojoties uz Madonas rajona TDP IK 1975.gada jūnija lēmumu Nr.96 "Par garāžu celtniecības un ekspluatācijas kooperatīvu /Nosaukums B/ un "/Nosaukums A/ statūtu reģistrēšanu", ar kuru nolemts reģistrēt 1975.gada 4.maijā Madonā, Ivasika ielā (iepriekšējais Rūpniecības ielas nosaukums) nodibināto individuālo automašīnu garāžu celtniecības un ekspluatācijas kooperatīva /Nosaukums A/ statūtus, apstiprināt kooperatīva valdi un revīzijas komisiju. Par šo faktu nav strīda.

[19] Nav strīda par faktu, ka /pers. F/ (miris /miršanas datums/, 2.sēj.137.lpp.) bija kooperatīva /Nosaukums A/ biedrs. Nav arī strīda par faktu, ka 1994.gadā /pers. F/ garāžu atsavinājis /pers. C/. Šiem faktiem neiebilst prasītāja, atzīstot pretprasību. Tiem nav iebilduši citi bijušie kooperatīva biedri ilgstošās tiesvedības gaitā. 2006.gada 11.decembrī kooperatīva pārstāvis, tā biedrs /pers. M/ vērsies Madonas novada pašvaldībā ar lūgumu noteikt katrai garāžai adresi un norādījis personas, kuras tajā laikā lieto garāžas, cita starpā minot garāžas Nr.118 lietotāju /pers. N/ jeb atbildētājas laulāto. Par /pers.M/kā kooperatīva biedra statusu nav šaubu, jo spriedums, ar kuru viņam atzītas īpašuma tiesības uz garāžu kā bijušajam kooperatīva biedram, ir stājies likumīgā spēkā (lieta Nr.C05026112). Savukārt apstāklis, ka Madonas novada pašvaldības 2006.gada 28.decembra lēmumā kā garāžas lietotājs norādīts atbildētājas laulātais, nedod pamatu noraidīt prasību, ko cēlusi /pers. C/. Tiesu praksē līdzīgā lietā atzīts, ka šāds domes lēmums pats par sevi vien vēl neapliecina, ka minētajā laikā strīdus garāžu lietojis atbildētājs (*Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 2014.gada 15.aprīļa spriedums lietā PAC-0290/2014*). Tieši ar /pers. C/ kā zemes patieso lietotāju, tātad arī garāžas lietotāju, 2008.gada 5.septembrī un 2009.gada 5.decembrī nomas līgumus slēgusi arī /pers. B/.

[20] Pirmās instances tiesa pamatoti norādījusi, ka Latvijas PSR Civilkodeksa 99., 100.pants paredzēja, ka kooperatīvās organizācijas saskaņā ar statūtiem valda, lieto un rīkojas ar mantu, kas tām pieder, ka to īpašumā cita starpā var būt ēkas, celtnes. Tātad secināms, ka likums pieļāva garāžu atrašanos garāžu kooperatīva īpašumā, ņemot vērā kooperatīva rašanās, dibināšanas, pastāvēšanas specifiku, proti, ka to līdzekļus, fondus veido arī kooperatīva biedru paju iemaksas, kas atbilda pastāvīgā lietošanā piešķirtā boksa vai automobiļa stāvvietas izmaksai (1963.gada Paraugstatūtu 13., 14.punkts, 1976.gada Paraugstatūtu 16.punkts).

Ņemot vērā tiesas konstatēto, ka kooperatīvs /Nosaukums A/ likumīgi nodibināts un darbojies, tā īpašumā varēja atrasties būve - garāža, kuras celtniecība bija garāžu kooperatīva dibināšanas un darbības mērķis un uzdevums. 1976.gada Paraugstatūtu 17.punkts paredzēja, ka kooperatīva biedri un viņu ģimenes locekļi var paši piedalīties garāžas celtniecībā, ka viņu darba izlietojumu un kārtību, kādā viņu ieguldītā darba vērtība ieskaitāma pajā, nosaka kooperatīva valde.

[21] Judikatūrā atzīts, ka priekšnoteikums īpašuma tiesību atzīšanai uz garāžu ir apstāklis, ka tā līdz 1992.gada 1.septembrim ir likumīgi uzcelta - 1) saskaņā ar apstiprinātu būvprojektu un 2) būvvaldes atļauju, 3) uz zemes gabala, kas likumā noteiktā kārtībā piešķirts šim nolūkam (*2005.gada 2.marta spriedums lietā SKC-101, 2007.gada 4.aprīļa spriedums lietā SKC- 85, 2009.gada 20.maija spriedums lietā SKC-147, 2011.gada 14.septembra spriedums lietā SKC-234/2011*). Minētais attiecināms arī uz izskatāmajā lietā konstatējamo garāžas celtniecības likumību.

1976.gada 26.februārī apstiprināto kooperatīva Paraugstatūtu 8.punkts paredzēja, ka garāžu celtniecību kooperatīvs var iesākt pēc tam, kad rajona vai pilsētas DDP IK apstiprinājusi projekta un tāmes dokumentāciju, ko akceptējusi kooperatīva biedru kopsapulce un kas noteiktā kārtībā saskaņota ar ieinteresētajām organizācijām, un kad ierādīts zemes gabals un saņemta celtniecības atļauja.

Tiesas ieskatā nav pamatota prasība garāžu celtniecības likumības pierādīšanai iesniegt visus celtniecības laikā likumdošanā, normatīvos aktos norādītos dokumentus, atļaujas. Tiesas ieskatā šādas prasības izpilde objektīvi nav iespējama, ņemot vērā laika periodu, kas pagājis kopš garāžu būvēšanas, ņemot vērā pārējos noskaidrotos apstākļus, ka likumdošanā paredzētie dokumenti, kas apliecināja kooperatīva īpašuma tiesības uz garāžām padomju varas gados, kad garāžas uzceltas, nav nodoti arhīvos, nav iegūstami arī no garāžu kooperatīva bijušā priekšsēdētāja /pers. R/, kurš ir miris un kura mantinieki, kā norādījušas puses, nav pārņēmuši viņa rīcībā esošos dokumentus. Nav pamata sagaidīt, ka šādi dokumenti varētu atrasties kooperatīva biedru rīcībā.

Tiesa atzīst garāžu celtniecības likumību apliecinošos pierādījumus par pietiekošiem, lai atzītu būvju celtniecības likumību.

[22.1] Nav šaubu, ka kooperatīva garāžas Nr.118 celtniecība bijušajā Ivasika ielā, tagad /adrese/ (uz /pers. B/ zemes atrodošās garāžas) veikta 80.gados, ka garāžu būve, kurā ietilpst prasītā garāža, uzcelta līdz garāžu kooperatīva likvidācijai, par ko šajā lietā arī nav strīda, prasītājai atzīstot atbildētājas īpašuma prasību.

Lietas materiālos atrodas 1976.gada garāžu tehniskais darba projekts individuālo garāžu piesaistei Madonā, Ivasika ielā (2.sēj.69.-97.lpp.). Projekts paredzēts 20 garāžu boksu izbūvei, perspektīvā paredzot būvēt 56 garāžu boksus. Individuālo garāžu piesaistes projekta dokumentācija izstrādāta pamatojoties uz individuālo garāžu celtniecības kooperatīva /Nosaukums A/ 1976.gada 24.maija pasūtījumu Nr.17. Tehniskā darba projekta paskaidrojuma rakstā norādīts, ka apbūves laukums no dienvidiem robežojas ar cukurbiešu pieņemšanas punkta teritoriju, no ziemeļiem un rietumiem ar neapbūvētu teritoriju, austrumos atrodas maizes kombināta teritorija. Projekta konstruktīvajā risinājumā norādīts, ka par pamatu ņemts tipa projekts AM-23. Tiesai nav pamata apšaubīt, ka uz projekta dokumentācijas esošie saskaņojumi atbilst tā laika normatīvo aktu prasībām.

Nav strīda un šaubu, ka arī prasītās garāžas būvniecība veikta pamatojoties uz tipveida projektu, kā tas noteikts arī kooperatīva statūtos.

Par garāžu būvniecības likumību liecina arī virkne citu lietā esošu, pirmās instances tiesas vērtētu pierādījumu. Cita starpā par to liecina arī Madonas pilsētas TDP IK 1985.gada 23.maija lēmums Nr.25, kurā lemts par kooperatīva /Nosaukums A/ paplašināšanas nepieciešamību un uzdots kooperatīva valdē risināt jautājumu par kooperatīva teritoriju paplašināšanu (2.sēj.51.lpp.). Minētais liecina, ka kooperatīva darbība, garāžu celtniecība turpinājusies arī pēc pirmo uzbūvēto garāžu, kas ietilpa pirmajos trīs garāžu blokos, inventarizācijas 1980.gadā, ka būvniecība turpinājās arī pēc 1985.gada.

Madonas novada pašvaldības 2011.gada 15.jūlija izziņā par projekta saskaņojumu un būvatļauju būvniecībai kooperatīva /Nosaukums A/ teritorijā (2.sēj.101.-103.lpp.), norādīts, ka Madonas rajona IK Arhitekta ražošanas grupas celtniecības projektu saskaņošanas reģistru grāmatā 1986.gada 28.martā ir izdarīts ieraksts Nr.27 par to, ka būvniecībai garāžu kooperatīva /Nosaukums A/ teritorijā toreizējā Ivasika ielā, tagad /adrese/ ir saskaņots individuālais būvprojekts 27 vietām, kas izgatavots Madonas rajona IK Arhitekta ražošanas grupā, izdoto būvatļauju reģistrācijas grāmatā 1986.gada 28.martā ir izdarīto ierakstu Nr.9/86 par to, ka kooperatīvam /Nosaukums A/ izsniegta būvatļauja 27 individuālo garāžu būvniecībai. Izkopējumos no norādītā būvatļauju izsniegšanas reģistra ir redzams, ka ir izdarīts šāds ieraksts par būvatļaujas izsniegšanu individuālo garāžu piesaistei. Tātad nav šaubu, ka kooperatīvs, veicot nepieciešamos projekta saskaņojumus, garāžu celtniecību turpinājis arī 1986.gadā. Par garāžu celtniecības turpināšanu liecina arī 1990.gada 12.oktobrī Madonas TDP IK lēmums Nr.62 par kooperatīvam piešķirto papildus zemes gabalu garāžu celtniecībai.

Madonas pilsētas būvvaldes 2009.gada 10.februāra vēstulē citam garāžu lietotājam apliecināts (2.sēj.100.lpp.), ka garāžas bijušajā garāžu kooperatīvā /Nosaukums A/ laika posmā no kooperatīva dibināšanas brīža 1975.gadā līdz 1990.gadam celtas saskaņā ar likumdošanu, kas bija spēkā garāžu celtniecības periodā un Madonas pilsētas attiecīgā laika posmā spēkā esošo teritorijas plānojumu. Tiesai nav pamata apšaubīt šo kompetentas iestādes secinājumu.

[22.2] Ar 1975.gada 23.oktobra Madonas pilsētas DDP IK lēmumu Nr.64 (2.sēj.67.lpp.) kooperatīvam /Nosaukums A/ piešķirta zeme 2500 m^2 platībā garāžu celtniecībai. 1985.gada 29.oktobrī ar lēmumu Nr.57 papildus garāžu celtniecībai piešķirta zeme 1500 m^2 platībā (2.sēj.68.lpp.). Nav strīda par to, ka Madonas TDP IK 1990.gada 12.oktobrī ar lēmumu Nr. 62 kooperatīvam piešķīrusi papildus zemes gabalu garāžu celtniecībai 2380 m^2 platībā, nosakot kopējo platību 6380 m^2.

No lietā esošā tehniskā projektā iekļautā zemes lietošanas tiesību akta un saskaņotā ģenerālplāna redzams, ka garāžu būvniecībai piešķirtā zeme atradusies virzienā pa labi no bijušā cukurbiešu pieņemšanas punkta (plānā, skatoties no Ivasika, tagad - Rūpniecības ielas), ar piesaisti maizes kombinātam un dzīvojamai mājai, šajā vietā arī reāli uzbūvētas garāžas, par kuru būvniecības likumību, tātad arī piesaisti zemei, nav strīda.

Ņemot vērā tehniskā darba projektā aprakstīto garāžu novietojumu un reālo garāžu novietojumu dabā, kas atbilst minētajā aprakstā norādītajam, kā arī ņemot vērā lēmumus, kas pieņemti sakarā ar zemes piešķiršanu garāžu celtniecībai, tiesai nav šaubu, ka garāžas būvētas uz likumīgi būvniecībai piešķirtas zemes, tajā

vietā, kur to būvniecība bija paredzēta. Tā kā zemes reformas gaitā ir mainītas adreses, un tā kā garāžu būvniecība neapšaubāmi uzsākta 1976.gada tehniskā darba projektā norādītajās piešķirtajās zemes robežās, tiesai nav šaubu, ka garāža uzbūvēta tajā adresē, tajā zemes platībā, robežās, kas noteiktas zemes gabalam, uz kura jau sākotnēji paredzēts būvēt garāžas.

Pēdējiem diviem lēmumiem par zemes piešķiršanu garāžu celtniecībai nav pievienoti zemes robežu plāni, pēc kuriem precīzi varētu noteikt robežas, kādās paredzēta garāžu turpmākā būvniecība. Taču tam tiesas ieskatā nav nozīmes, jo nav jau šaubu, ka strīdus garāžu būve uzsākta un turpināta virzienā, kas atbilst pirmajā lēmumā norādītajai zemes konfigurācijai un platībai.

[23] 1976.gada Paraugstatūtu 17.punkts paredzēja, ka kooperatīva biedri un viņu ģimenes locekļi var paši piedalīties garāžas celtniecībā, ka viņu darba izlietojumu un kārtību, kādā viņu ieguldītā darba vērtība ieskaitāma pajā, nosaka paša kooperatīva valde. Tiesa neapšauba, ka garāžas kooperatīvā celtas saimnieciskā kārtā, Tautas deputātu padomes izpildkomitejai dodot atļauju, ņemot vērā kooperatīvu paraugstatūtos un apstiprinātajos statūtos norādīto iespēju izvēlēties garāžu celtniecības kārtību - saimnieciskā kārtā vai pēc līguma ar darba uzņēmēju organizāciju.

Tiesai arī nav pamata pievērsties un analizēt saimnieciskās kārtas būvniecības nosacījumu ievērošanu - kā padomju varas gados kooperatīvs, piedaloties tā biedriem, ieguvis materiālus garāžu celtniecībai, vai materiālu un konstrukciju apgāde notikusi atbilstoši Nolikuma par individuālo dzīvokļu celtniecību Latvijas PSR noteiktajai kārtībai, ņemot vērā, ka galvenie un būtiskie būvniecības tiesiskuma nosacījumi - zemesgabala piešķiršana, projekta esamība un būvniecības atļaujas saņemšana no TDP IK nav apšaubāma, par ko liecina tiesas turpmāk norādītie un analizētie pierādījumi.

[24] Uzceltās garāžas nav nodotas ekspluatācijā. Likumīgi uzbūvētas ēkas nenodošana ekspluatācija tās būvniecību nepadara nelikumīgu. Tiesa ņem vērā iepriekš norādītajā judikatūrā atzīto, ka priekšnoteikums īpašuma tiesību atzīšanai uz garāžu ir apstāklis, ka tā līdz 1992.gada 1.septembrim ir likumīgi uzcelta - saskaņā ar apstiprinātu būvprojektu un būvvaldes atļauju uz zemesgabala, kas likumā noteiktā kārtībā piešķirts šim nolūkam, nenosakot nodošanu ekspluatācijā kā būvniecības likumības un kā īpašuma tiesību konstatēšanas uz būvi priekšnosacījumu.

Turklāt judikatūrā atzīts, ka ne būvatļauja, ne akts par ēkas nodošanu ekspluatācijā atsevišķi nevar pierādīt kādas personas tiesības uz ēku, jo to uzdevums ir nodrošināt normatīvo aktu ievērošanu būvniecības procesā, kamdēļ šiem dokumentiem nav izšķirošas nozīmes īpašuma prasības lietas izskatīšanā (*Augstākās tiesas Senāta 2010.gada 22.decembra spriedums lietā SKC- 250/2010*). Judikatūrā atzīts, ka strīdus objekta nenodošana ekspluatācijā nav šķērslis tiesību atzīšanai uz radītu mantu, dabā eksistējošu būvi (*Augstākās tiesas Senāta 2006.gada 20.decembra spriedums lietā SKC- 767).*

Tiesa ņem vērā likuma "Par nekustamo īpašumu ierakstīšanu zemesgrāmatās" 17.pantā paredzēto, ka ēkas (būves)

pieņemšanas ekspluatācijā akts pats par sevi jau ir dokuments, uz kura pamata zemesgrāmatā reģistrējamas īpašuma tiesības. Tiesa ņem vērā apsvērumu, ka pašlaik, pastāvot strīdam ar zemes zem ēkām īpašnieci, īpašuma legalizācija, to nododot ekspluatācijā, nav iespējama.

Tiesa arī ņem vērā judikatūrā atzīto, ka tiesas spriedums ir dokuments, kas apliecina īpašuma iegūšanas tiesisko pamatu, bet nenodibina automātisku šo tiesību reģistrēšanu zemesgrāmatā, nenovērš šķēršļus īpašuma tiesību reģistrēšanai (*Lieta Nr. PAC-1770, 2009.gada 14.septembris*), tātad reģistrēšanai esošos šķēršļus ir iespējams novērst arī pēc īpašuma iegūšanas tiesiskā pamata konstatēšanas ar tiesas spriedumu.

[25] Vērtējot iepriekš minētos pušu iegūtos un iesniegtos pierādījumus to kopsakarā, ievērojot, ka garāžu celtniecība, kas uzsākta 1976.gadā, turpinājusies 1980.gadā (inventarizācija), 1985.gadā (papildus piešķirta zeme), 1989.gadā (būvprojekts un būvatļauja vēl 27 garāžām), 1990.gadā (kooperatīvam piešķirts papildus zemes gabals garāžu celtniecībai), ņemot vērā fizisko personu objektīvo iespēju iesniegt pierādījumus kooperatīva garāžu būvniecības likumības pierādīšanai un ņemot vērā, ka garāžas būvētas kā vienota būve, sastāvoša no atsevišķiem blokiem, izmantojot tipveida projektu, nav šaubu, ka garāžu kooperatīvs veicis garāžu celtniecību, saņemot nepieciešamos projekta saskaņojumus un uz likumīgi būvniecībai piešķirtas zemes visā norādītajā laika periodā, ka arī garāžas Nr. 118 celtniecība ir likumīga.

Tiesa uzskata, ka ar iepriekšminētiem pierādījumiem ir konstatējams apgalvotais, ka garāžu celtniecība notikusi atbilstoši Latvijas PSR normatīvo aktu prasībām, un, ņemot vērā izvērtēto pierādījumu apjomu, to kopējo sakarību, tiesai nav pamata šaubām par garāžas Nr.118 celtniecības likumību un piederību kooperatīvam /Nosaukums A/ tā pastāvēšanas laikā.

[26] Vērtējot garāžu celtniecības kooperatīvā likumību padomju varas gados, tiesa ņem vērā judikatūrā (*Senāta 2019.gada 17.jūnija spriedums lietā SKC-55/2019*) norādīto apsvērumu, ka no tiesiskās apziņas, kas balstīta uz loģikas likumiem un dzīvē gūtiem novērojumiem, ir pamats apšaubīt prasītājas juridisko pozīciju, ka, ņemot vērā pastāvošo preču deficītu, vispārējo birokrātisko kontroli un centralizāciju, PSRS teritorijā varēja ilgstoši un sistemātiski norisināties masveida garāžu būvniecība, kas neatbilda pastāvošajiem noteikumiem.

Atzīstot atbildētājas īpašuma tiesības uz garāžu, tiesa ņem vērā tiesu praksi arī līdzīgās lietās, kad, pastāvot līdzīgiem apstākļiem un līdzīgam pierādījumu apjomam garāžu būvniecības likumības pierādīšanā, ir spēkā stājušies tiesas spriedumi, ar kuriem garāžu celtniecība kooperatīvā /Nosaukums A/ atzīta par likumīgu un atzītas īpašuma tiesības uz garāžu to lietotājiem (*sk., piem., lietas SKC-701/2018, SKC-887/2018, SKC-0986/2018, SKC-887/2018, SKC-644/2019, SKC- 713/2019, SKC-714/2019 u.c.*), tai skaitā, atzītas īpašuma tiesības arī blakus garāžu, kuras atrodas tajā pašā būvē, kurā atrodas garāža Nr. 118, īpašniekiem *(sk., piem., lietas SKC-55/2019, SKC-638/2018, SKC-890/2018, SKC-149/2019, SKC-200/2019, SKC-750/2019, SKC-805/2019, SKC-56/2019).*

[27] Fakta konstatēšana par kooperatīva likvidāciju nepieciešama, lai lemtu par kooperatīva mantas likteni tā likvidācijas rezultātā.

1991.gada 6.augusta Latvijas Republikas Augstākās Padomes lēmuma "Par Latvijas Republikas likuma "Par kooperatīvajām (kopdarbības) sabiedrībām" spēkā stāšanās kārtību 2.punkts noteica, ka visām kooperatīvajām sabiedrībām, kas nodibinātas pirms šā likuma stāšanās spēkā, līdz 1992.gada 1.martam jāreģistrējas Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā vai jālikvidējas šajā likumā noteiktajā kārtībā. Kooperatīvs /Nosaukums A/ nekad nav reģistrējies Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā, tātad tā darbība vismaz 1992.gada 1.martā ir izbeigusies uz likuma pamata. Tā kā kooperatīvs /Nosaukums A/ nedarbojas, nav reģistrēts, tas nepastāv kā juridiska persona, kas apveltīta ar tiesībspēju un rīcībspēju.

Situācijā, kad pēc kooperatīva darbības izbeigšanās bijušo kooperatīva biedru starpā nav strīda par mantiskiem jautājumiem, nav būtiskas nozīmes tam, kad tieši kooperatīva biedri pieņēmuši galīgo lēmumu par kooperatīva darbības izbeigšanu, kad un kur notikusi kooperatīva biedru sapulce, kurā lemts par likvidāciju, cik kooperatīva biedru pārstāvēta tā bijusi.

Tiesa arī šajā gadījumā ņem vērā judikatūrā jautājumā par garāžu kooperatīva /Nosaukums A/ likvidāciju norādīto (*Senāta 2019.gada 17.jūnija spriedums lietā SKC-55/2019*), ka imperatīvā kārtā noteikta pienākuma neizpildīšanas sekas ir kooperatīva darbības izbeigšana uz likuma pamata. Un, lai arī šajā gadījumā likumā noteiktā likvidācijas kārtība netika ievērota, likvidācijas sekām bija jāatbilst kooperācijas pamatprincipiem - kooperatīva biedriem bija visas tiesības atgūt savus veiktos ieguldījumus. Izņēmumi no šī pamatprincipa - kooperatīvā kārtā radītā mantiskā labuma nonākšana valsts vai citu privātpersonu īpašumā - likumā netika paredzēti. Konkrētajā situācijā ieguldījumu atgūšana izpaudās kā pašu biedru radītā mantiskā labuma - saimnieciskā kārtā uzceltās garāžas - nošķiršana vai nodošana attiecīgajam kooperatīva biedram, kas arī uzskatāms par tiesisku pamatu nekustamā īpašuma iegūšanai īpašumā.

[28] Ņemot vērā iepriekš konstatēto, tiesa pamatoti atzinusi, ka kooperatīvs likvidējoties nodevis garāžu Nr. 118 valdījumā un īpašumā kooperatīva biedram /pers. F/.

Nav pamata uzskatīt un atzīt, ka kādam no bijušajiem kooperatīva biedriem, garāžu lietotājiem - fiziskai personai, kura lietojusi šo garāžu, kooperatīvam likvidējoties, lietotā garāža tomēr netiktu nodota īpašumā, bet kļūtu par citas personas īpašumu vai bezsaimnieka mantu.

Arī šajā jautājumā nav pierādījumu, ka kāds no bijušajiem kooperatīva biedriem būtu izteicis iebildumus, apstrīdējis faktu, ka garāžas pēc kooperatīva darbības izbeigšanas likumīgi nodotas garāžu kooperatīva biedru, tai skaitā, /pers. F/ un pēc tam /pers. C/ īpašumā.

[29] Tiesai nav šaubu par ieilguma nodibināšanas pamatu - valdītājas labo ticību (*Civillikuma 1013., 1015.pants*), ņemot vērā, ka atbildētāja ir pierādījusi valdījuma tiesisko pamatu (*Civillikuma 1031.panta pirmā daļa*).

Tiesa arī nekonstatē apstākļus, kas pārtrauktu valdījumu, kurš turpinājies pa starplaiku, sākot no pierādītā valdījuma sākuma, kas faktiski bija kooperatīva darbības izbeigšanas laiks, bet kas atbilstoši Civillikuma 1018., 1022.panta nosacījumiem atzīstams par nepārtrauktu no 1992.gada 1.septembra jeb likuma "Par atjaunotā Latvijas Republikas 1937.gada Civillikuma ievada, mantojuma tiesību un lietu tiesību daļas spēkā stāšanās laiku un kārtību" 16.pantā noteiktā termiņa - Civillikuma Lietu tiesību daļas spēkā stāšanās brīža.

Ir konstatējams fakts, par kuru nav strīda, ka atbildētāja garāžu Nr.118 ieguvusi no kooperatīva biedra /pers. F/. Tiesa konstatē ieilgumam noderīgu tiesisku darījumu īpašuma tiesību pārejai kas noticis starp bijušo garāžas īpašnieku, kurš garāžu ieguva no kooperatīva /Nosaukums A/ un atbildētāju /pers.C/- Civillikuma 2002.panta nosacījumiem atbilstošu nekustamā īpašuma pirkumu. Par

minēto darījumu, kas noticis 1994.gadā, nav strīda, to apstiprina arī jau noskaidrotie apstākļi, ka 2006.gada iesniegumā pašvaldībai kā nekustamā īpašuma lietotājs vairs nav norādīts bijušais garāžu kooperatīva biedrs.

Tiesību teorijā, atsaucoties uz F.Konradi un A.Valteru, norādīts, ka tas, kurš ieilgumu pamato ar attiecīgu nodošanas darījumu, turpina tikai sava priekšgājēja iesākto ieilgumu (*A.Grūtups, E.Kalniņš. Civillikuma komentāri. R., 2002, 155.lpp.*).

[30] Tiesa atzīst par pierādītu likumā noteikto ieilguma termiņu (*Civillikuma 1024.pants*), kas nekustamajam īpašumam noteikts desmit gadi. Uz pretprasības celšanas un lietas izskatīšanas brīdi ieilguma desmit gadu termiņš ir iestājies, kamdēļ atbildētājai ir atzīstamas iegūtās īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu - garāžu.

Nav pamata apšaubīt arī likumā minēto pamatu - īpašnieka tiesisko iespēju izlietot savu īpašuma tiesību (*Civillikuma 1025.pants*).

[31] Īpašuma tiesību konstatēšanu un atzīšanu nevar ietekmēt apstāklis, ka atbildētāja lūgusi atzīt īpašuma tiesības uz konkrētu garāžu, neceļot prasību par domājamo daļu noteikšanu uzmērītajā būvē ar kadastra Nr./numurs A/. Minētais nav bijis šķērslis īpašuma tiesību nostiprināšanai zemesgrāmatā citās līdzīgās lietās. Ja garāžu īpašums ierakstāms zemesgrāmatā kā kopīpašums, tad, lai nostiprinātu īpašuma tiesības katram garāžas īpašniekam uz tam piederošo garāžu kā viņam piederošo domājamo daļu no garāžu kompleksa, zemesgrāmatā būtu jāiesniedz dokuments, kas apliecina skaitlisku domājamo daļu, to norādot nostiprinājuma lūgumā (*Zemesgrāmatu likuma 122.pants*), ko iespējams izdarīt arī pēc īpašuma tiesību konstatēšanas un atzīšanas.

[32] Lai gan /pers. B/ atzinusi /pers. C/ prasību par īpašuma tiesību atzīšanu, prasītāja nav atsaukusi savu prasību, kamdēļ, atzīstot /pers. C/ īpašuma tiesības uz garāžu, ir noraidāma /pers. B/ prasība par īpašuma tiesību uz garāžu atzīšanu viņai un par atbildētājas izlikšanu no garāžas.

[33.1] /pers. B/ nav atsaukusi prasību daļā par zaudējumu 893,66 Ls piedziņu. Tiesa piekrīt pirmās instances tiesas secinātajam, ka prasība šajā daļā ir noraidāma.

Tiesa nekonstatē šāda apmēra zaudējumu esību. Tiesa uzskata, ka prasītāja nepareizi izpratusi zaudējuma jēdzienu, pielīdzinot zaudējumiem iespējamo nomas maksas parādu.

/pers. B/ uzskata, ka zaudējumi nodarīti, zemes lietotājam nemaksājot nomas maksu par zemes lietošanu, tādējādi zemes īpašniecei negūstot peļņu no nomas maksas, uzskatot, ka nesaņemtā nomas maksa ir viņas negūtā peļņa jeb zaudējumi.

Civillikuma 1635.pants paredz cietušajam tiesību prasīt apmierinājumu katra tiesību aizskāruma gadījumā, ja tā rezultātā cietušajam nodarīts kaitējums. Mantiska aizskāruma gadījumā ir jāatlīdzina zaudējumi. Neatļautas darbības rezultātā iestājas atbildība, kuru regulē Civillikuma panti par zaudējumu atlīdzināšanu (*Civillikuma 1770.pants u.c.*). Tiesību teorijā atzīts, ka zaudējumu atlīdzības prasības apmierināšanai ir jākonstatē obligāti priekšnosacījumi - personas prettiesiska rīcība, zaudējumu esamība un to konkrēts apmērs, cēloniskais sakars starp vainojamās personas prettiesisku rīcību un zaudējumiem, kā arī jākonstatē cietušā atbilstoša rūpība. Minētie priekšnosacījumi, prasot zaudējumu piedziņu tiesā, atbilstoši Civilprocesa likuma 93.panta nosacījumiem ir jānorāda un jāpierāda tai personai, kura prasa zaudējumu piedziņu, tātad prasītājai lietā.

Pušu starpā nav pastāvējušas līgumiskās attiecības līdz 2008.gada 5.septembrim, kad puses noslēgušas pirmo zemes nomas līgumu (1.sēj.58.lpp.), kamdēļ nav iespējams apsvērt jautājumu par zaudējumu jeb pametumu, kas būtu radīts līgumattiecību ietvaros, kas nodarīts, kādai no pusēm pārkāpjot līgumiskās saistības, nemaksājot pielīgtu vai kā citādi noteiktu un pusēm skaidri zināmu nomas maksājumu apmēru periodā līdz 2008.gada 5.septembrim.

/pers. B/ arī nav pierādījusi, ka /pers. C/ zaudējumus par šo un arī turpmāko periodu līdz prasības celšanai būtu nodarījusi ar prettiesisku rīcību.

Gadījumā, ja nomnieks, dalīta nekustamā īpašuma gadījumā arī piespiedu nomas attiecībās, nav samaksājis nomas maksu jeb civilos augļus (*Civillikuma 855.pants*), izveidojas parāds, kas arī prasāms un piedzenams kā nomas maksas, kurā ietverta arī peļņas daļa, parāds. Tiesas ieskatā iznomātāja vienpusēji noteikta nesamaksātā nomas maksa, kurai nekad nav piekritis nomnieks, nav esošās mantas samazinājums. Tā nav arī sagaidāmās peļņas atrāvums.

Zaudējumu, arī negūtās peļņas, piedziņai ir konstatējami tiesas iepriekš norādītie priekšnosacījumi. Nomas maksas parāda piedziņai ir konstatējami citi, atšķirīgi no zaudējumiem, priekšnosacījumi - nomas priekšmets un nomas maksas apmērs, kurus strīdus gadījumā tiesa noteic, izskatot vispārējā kārtībā celtu civilprasību. Savukārt, lai lemtu par zaudējumu rašanos nomas maksas nemaksāšanas dēļ, prasītājam jāpierāda gan nomas priekšnosacījumi - priekšmets un nomas maksas apmērs, gan zaudējumu piedziņas priekšnosacījumi. Taču prasītāja ne atsevišķā tiesvedībā, ne ceļot prasību, nav izvirzījusi prasījumus ne par nomas līguma noslēgšanu, ne par nomas attiecību konstatēšanu, ne nomas maksas apmēra noteikšanu un tās parāda piedziņu.

Arī judikatūrā norādīts, ka, lai uzliktu par pienākumu maksāt nomas maksu un lemtu par zaudējumu rašanos tās nesamaksas dēļ, tiesai ir jāizskata prasījums par zemes nomas attiecību pastāvēšanu (*Augstākās tiesas Senāta 2015.gada 30.decembra spriedums lietā SKC-751/2015*). Norādītajā civillietā tiesa nebija izskatījusi celto prasību par nomas līguma noslēgšanu, tiesvedību šajā daļā izbeidzot.

[33.2] Tiesa arī nekonstatē kādu saistību neizpildi un zaudējumu nodarīšanu periodā pēc nomas līgumu noslēgšanas, 2008.gada 5.septembrī pusēm vienojoties par nomas maksu 10 Ls mēnesī, 2009.gadā 5.decembrī vienojoties par nomas maksu uz pieciem gadiem 60 Ls gadā, ņemot vērā zemes īpašnieces paziņojumus, ka nomas maksa 2012.gadā ir 45 Ls gadā (1.sēj.77.lpp.). Tiesa konstatē, ka par minēto periodu no 2008.gada 5.septembra līdz 2012.gada 31.decembrim atbildētājai būtu jāmaksā nomas maksa 265 Ls, bet faktiski, atbilstoši lietas materiālos esošajiem maksājuma uzdevumiem viņa samaksājusi 285 Ls. Tātad atbildētāja ir samaksājusi visu pielīgto nomas maksu un nav pamata uzskatīt, ka viņa nebūtu pildījusi pušu saistības.

Līdz ar to prasība par zaudējumu piedziņu ir noraidāma.

[34] Tā kā /pers. C/ lūgusi tiesu nepiedzīt no /pers. B/ par labu atbildētājai tiesāšanās izdevumus, tiesa šo lūgumu apmierina.

Taču pamatojoties uz Civilprocesa likuma 42.panta nosacījumiem no /pers. B/ valsts labā piedzenami ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 20,45 EUR (14,37 Ls) pirmās instances tiesā un 5,07 EUR apelācijas instances tiesā.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 189.-192., 432., 434.panta, tiesa

N O S P R I E D A

/pers. C/ pretprasību apmierināt pilnīgi un konstatēt juridiskos faktus, ka:

1) /pers. F/ bija individuālo automašīnu īpašnieku garāžu celtniecības un ekspluatācijas kooperatīva /Nosaukums A/ biedrs;

2) individuālo automašīnu īpašnieku garāžu celtniecības un ekspluatācijas kooperatīva /Nosaukums A/ valdījumā atradās garāža Nr.118, /adrese/;

3) individuālo automašīnu īpašnieku garāžu celtniecības un ekspluatācijas kooperatīvs /Nosaukums A/ 1991.gadā likvidējies;

4) individuālo automašīnu īpašnieku garāžu celtniecības un ekspluatācijas kooperatīvs /Nosaukums A/ 1991.gadā likvidējoties nodeva savu nekustamo īpašumu - garāžu Nr.118, /adrese/, kooperatīva biedra /pers. F/ valdījumā un īpašumā.

Atzīt /pers.C/īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu - garāžu Nr.118, /adrese/, ar telpu grupas kadastra apzīmējumu /numurs B/.

Noraidīt /pers.B/prasību par īpašuma tiesību uz nekustamo īpašumu - garāžu Nr.118, /adrese/, atzīšanu, par zaudējumu 1271,56 EUR piedziņu un par /pers. C/ izlikšanu no garāžas Nr.118, /adrese/ ar visām viņai piederošajām mantām, tajā skaitā automašīnu.

Piedzīt no /pers. B/ par labu valstij ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 25,52 EUR, samaksu veicot, norādīt saņēmēju: Tiesu administrācija, reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/, konta Nr./konta numurs/, saņēmēja banka: Valsts kase, BIC kods TRELLV22, un norādīt datus personas vai lietas identificēšanai.

Noteikt sprieduma labprātīgai izpildei 10 (desmit) dienu termiņu no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā Augstākās tiesas Civillietu departamentā Civilprocesa likuma 451., 452.pantā minētajos gadījumos, iesniedzot kasācijas sūdzību Vidzemes apgabaltiesā 30 (trīsdesmit) dienu laikā no sprieduma sastādīšanas datuma.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese Z.Cera

Tiesnese E.Driba

Tiesnese G.Krieviņa